HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תנן המזחילה יש לה חזקה בשלמא למאן דאמר הנך תרתי שפיר אלא למאן דאמר שאם רצה לבנות תחתיו בונה מאי נפקא ליה מינה הכא במזחילה של בנין עסקינן דאמר ליה לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי אמר רב יהודה אמר שמואל [א]ציונר המקלח מים לחצר חברו ובא בעל הגג לסותמו בעל החצר מעכב עליו דאמר ליה כי היכי דאת קנית לך חצר דידי למשדא ביה מיא לדידי נמי קני לי מיא דאיגרך איתמר רבי אושעיא אמר מעכב ר' חמא אמר אינו מעכב [ב]אזל שייליה לרבי ביסא אמר להו מעכב [ג]קרי עליה רמי בר חמא [1]והחוט המשולש לא במהרה ינתק זה רבי אושעיא בנו של רבי חמא בנו של רבי ביסא: סולם המצרי אין לו חזקה: [ב]היכי דמי סולם המצרי אמרי דבי ר' ינאי כל שאין לו ארבעה חוקין: חלון המצרית אין לה חזקה כו': מאי שנא גבי סולם דלא מפרש ומאי שנא גבי חלון דמפרש משום דקא בעי איפלוגי רבי יהודה בסיפא אמר רבי זירא למטה מד' אמות יש לו חזקה ויכול למחות למעלה מארבע אמות אין לו חזקה ואינו יכול למחות ורבי אילעא אמר [ג]אפילו למעלה מארבע אמות אין לו חזקה ויכול למחות [ג]לימא בכופין על מדת סדום קא מיפלגי דמר סבר כופין ומר סבר אין כופין לא דכולי עלמא כופין ושאני הכא [ד]דאמר ליה זימנין דמותבת שרשיפא תותך וקיימת וקא חזית ההוא דאתא לקמיה דר' אמי שדריה לקמיה דרבי אבא בר ממל אמר ליה עביד ליה כרבי אילעא אמר שמואל [ה]ולאורה אפי' כל שהוא יש לו חזקה **מתני'** [1]הזיז עד טפח יש לו חזקה ויכול **במזחילה** של בנין עסקינן. מאבל מרזב סתמו של עץ ומין עושין תומו של בנין ומ"ת וליפלוג במזחילה עלמה בין של בנין לשל עץ וי"ל דניחא ליה בתמניתין לשמועינן במרזב דיש למקומו חזקה: **והחוט** המשולש **לא במהרה ינתק.** כמה היו שהן ותמידים מכמיס ולא קאמר עליהם החוט המשולש אלא הכא היינו טעמא לפי שאלמלא רואו זה לא היו יודעין שהוא חוט משולש ואם תאמר אם כן מאי אהני ליה לרבי אושעיא בנו של רבי חמא בנו של רבי ביסא דהא אפילו הכי לא ידעינן דחוט משולש הוא אלא מקבל הוא מימיו שלו בתוך של בנינו: הכא במזחילה של בנין. שעשויה מן אבנים ומן סיד עסקינן דאמר ליה בעל המזחילה לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי. שאם יגע בנינך למזחילה ויקלקלו אותה. ואם לא יהיה ריוח למים לקלח ולצאת ישתהו שם במזחילה ויקלקלו הכותל: לדידי קני לי ממילא דאיגרך. לקבלן ולעשות מהן צרכיו: רבי אושעיא אומר מעכב. לו שלא לסותמו זה: ר' אושעיא שאמר דמעכב כמו שאמר ר' ביסא וקינהו שהוא שלישי לו: שאין לו ד' חוזקין. מעלות: אין לו חזקה: אם יש לו מלבן בחצר חבירו כמו שפה מתחתיה שמשפע בחצר: מ"ש גבי סולם דלא קמפרש. במתני' איהו סולם: ר' זירא אמר אדר' יהודה דמתני' קאי דאמר למטה מד' אמות אי איכא חלון בחצר חבירו יש לו חזקה ויכול למחות משום היזק דאיה ואי לא מיתה יש לו חזקה: ואי למעלה מד' אמות קאי. דליכא היזק דאיה אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות האי הואיל דלא מזיק ליה הלכך אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות לכך שתק אבל לא מחיל: ור' אילעא אמר אפי' למעלה מד' אמות אית לו חזקה. דלכך שתיק דלא מזיק ליה. ויכול למחות ולעכב לו מתי שירצה: בכופין על מדת סדום. דבר שאין מזיק לזולתו על לחבירו כגון חלון למעלה מד' אמות דר' זירא סבר כופין שלא יעכב ולהכי קאמר שאין יכול למחות ור' אילעא סבר יכול למחות קסבר דאין כופין: דכולי עלמא. ואפ"י ר' אילעא אמר דכופין: אי הכי אמאי אמר דיכול למחות. דאמר ליה זימנין דמותבת מידי תותך עד דקיימת לתרי חלון וחזית מינאי ותסתכל כלום מה שבחצירי: ההוא דאתא לקמיה דר' אמי. שהיה לו חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות: כר' אילעא. דאין לו חזקה ויכול למחות: אמר שמואל ולאורה אפי' כל שהוא הרי זו חזקה. כלומר אם פתח חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות לצורך אורה בפני חבירו ולא מיחה אפי' כל שהוא שאין ראש אדם נכנס בו ואע"פ שאין לו מלבן הויא חזקה ואין יכול בעל חצר לסותמה ולא להאפיל עליו: **פיסקא** הזיז עד טפח. שאם יש לו לאדם זיז יוצא מכותלו לחצר חבירו עד טפח יש לו חזקה בחצר כשיעור טפח. שאלמלא שיש לו חזקה בחצר לא היה מניחו להוציא בה זיז כשיעור טפח: מפני שיכול

סנן המזחילה יש לה חזקה. וכמאי דקתני המרזב אין לו חזקה קתמר אבל המזחילה יש לה חזקה: **כשלמא למאן דאמר הנך תרתי שפיר.** לשמואל דאמר אין לו חזקה מרזב אמת שפיר מיפטיר למימר אבל המזחילה יש לה חזקה דדבר קבוע הוא ואין רגילין לעקרה ממקום למקום וכן דר' חנינא שאם היה מרוב מקצרו אבל המזחילה יש לה חזקה ואין מקנרין לותה: **אלא למאן דאמר.** גבי מרזב דלהכי אין לו חזקה שאם רצה לבנות תחתיו בונה מאי נפקא ליה מינה הכא במזחילה דקאמר יש לו חזקה שאין מקנרין לותה ואפילו הכי אמר מעכב ש"מ דלאו משום דאין מקנרין לותה אלא משום דבר אחר: **דתיתרע אשיתאי.** כלומר מזחילה שלי תפול לקול מקבות והגרזן וכל כלי ברזל בהבנות בניהן. אבל גבי מרזב [ה] לא חשיב בהבנות בניהן. אבל גבי מרזב [ה] לא חשיב כל כך לפיכך אי טוי של בנין בונה תחתיו אי נמי המי דקא מפליג בין מרזב למזחילה היינו משום דסתם מרזב של עץ וסתם מזחילה של אבנים: **לימא.** שמקשין: **לדידי נמי קני לי מיא דאיגרך.** להשקות בהמותיי שעל מנת כן נתלניתי לך ודמי למקח וממכר שאני שעבדתי לך תלירי בשביל מימיך ואם אתה מוצא בך אני לא אמחול לך: **מעכב.** על בעל הגג: **אינו מעכב.** דלא שעבד לו מימיו אלא כל ימי שיהיו יורדין לתוכילו: **אזול שייליה לרבי ביסא.** מהיו של ר' אמת וקנו של רבי אושעיא: **לא במהרה ינתק.** כדדרשינן נמי (ב"מ דף פה.) מפי זרעך ומפי זרע זרעך וגו' [ד] מדור שלישי ואילך תורה ממזרת על אכסניא שלה: **זה ר' אושעיא.** שאמר בזקנו: **חוקין.** שליות שקלוי"ש: וקבעי גמרא **מ"ט גבי סולם דלא קמפרש.** מתני' שיעורא כי היכי דקמפרש גבי חלון: **משום דקבעי לאיפלוגי רבי יהודה.** גבי חלון הולרך ת"ק לפרש שיעורו: **ל"ר זירא למטה מד' אמות.** מקרקע הבית קתני מתני' דחלון צורי יש לו חזקה לכיון דאיכא תרתי שהוא גדול ונמוך ויכולין להסתכל ממנו בחצר יש לו חזקה שלא היה יכול מעיקרו לעשות חלון ואפ"ה כשבנו לבנות הדין להתרחק כדתנן (לעיל דף כג.) החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד' אמות ואם בא עכשיו אחד מהן לפתוח חלון צורי למטה מד' אמות מקרקע הבית שכבו יכול למחות בידו ומעכבו שלא יפתח: **למעלה מד' אמות.** מקרקע הבית אין לו חזקה לחלון חבירו מקפיד וכשבונה שכבו לינו יכול לעכב עליו ולומר לו הרחק בניינך מן החלון שלי שלא תאפיל עלי שיכול לומר לו סתום אותו שאין לך חזקה ואם אין לו חלון אם ובקש עכשיו לפתוח חלון למעלה מד' אמות אין יכול שבנו למחות בידו ולמעלה. ודוקא חלון צורי אבל חלון המצרי אין מלמעלה מד"ת אין מלמטה אין לו חזקה וגם אין יכול השבן למחות: **ור' אילעא אמר אפילו למעלה מד' אמות.** מע"ג דליית ליה חזקה יכול למחות לבלתי עשות שבנו אם חלון כדמפרש טעמא לקמיה זימנין דמותבת שרשיפא וקא חזית דלא מזיק ליה. ור' זירא לית ליה חזקה יכול למחות ולעכב: **מדם סדום.** אין מהנה לחבירו מע"פ שאין מסר בכך כלום. לר"ז כופין למעלה מד' אין מניחין אותו למחות שהרי אינו חסר כלום ולרבי אילעא אין כופין ויכול למחות: **ומאני הכא.** לחיכא מסרון: **שרשיפא.** קפסקל: **הכוח דאמא וכו'.** רוצה היה לעשות חלון צורי למעלה מד' אמות וחבירו היה מוחה בידו: **עביד ליה כר' אילעא.** מלמה הכי מלכתא: **אמר שמואל ולאורה אפילו כל שהוא יש לו חזקה.** חלון העשוי ליכנס ממנו אור במקום אפל לא בעינן חלון צורי אלא אפילו כל שהוא יש לו חזקה לחלון העשוי לאורה מילתא דקביעותא הכל היימיס מדם גריך לאורה וכיון שעשה חלון זה לכל היימיס עשאו והיה לו לבעל חצר לממות בתוך ג' ומלמלא מיחה אימא לבתר דבדשותו עשה ומתני' לאו בחלון העשוי לאורה מיירי אלא בחלון העשוי לשמור גנות ופרלסיס דרך החלון: **מתני' הזיז עד טפח יש לו חזקה.** מי שיש לו כותל סמוך לחצר חבירו והוציא זיז טפח בולט מכתלו לחצר חבירו הויא חזקה ואין בעל החצר יכול לבנות שם בנין לסתור את הזיז דכולי האי לא הוה שביק ליה בעל החצר להוציא זיז טפח בחצרו אלא רשותו שהרי יכול לממות בדקתני וחזיל ומלמלא מיחה בתוך ג' אימא לבתר דבדשותו הוציא: **ויכול**

רע"א א מיי' פ"ח מהל' שכנים הל' ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנג סעיף ז:
רע"ב ב מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף יג:
רע"ג ג מיי' שם פ"ו הל' ו ז סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קנד סעיף י:
רע"ד ד מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעיף ו:
רע"ה ה מיי' שם הל' ז וע"ש טוש"ע שם סעיף י:
רע"ו ו מיי' שם פ"ח הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנב סעיף ג:

לעזי רש"י

אשקלויי"ש [אשקלונ"ש]. מדרגות.

רבינו גרשום (המשך)

והלא מקבל הוא מימיו שלו בתוך של בנינו: הכא במזחילה של בנין. שעשויה מן אבנים ומן סיד עסקינן דאמר ליה בעל המזחילה לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי. שאם יגע בנינך למזחילה ויקלקלו אותה. ואם לא יהיה ריוח למים לקלח ולצאת ישתהו שם במזחילה ויקלקלו הכותל: לדידי קני לי ממילא דאיגרך. לקבלן ולעשות מהן צרכיו: רבי אושעיא אומר מעכב. לו שלא לסותמו זה: ר' אושעיא שאמר דמעכב כמו שאמר ר' ביסא וקינהו שהוא שלישי לו: שאין לו ד' חוזקין. מעלות: אין לו חזקה: אם יש לו מלבן בחצר חבירו כמו שפה מתחתיה שמשפע בחצר: מ"ש גבי סולם דלא קמפרש. במתני' איהו סולם: ר' זירא אמר אדר' יהודה דמתני' קאי דאמר למטה מד' אמות אי איכא חלון בחצר חבירו יש לו חזקה ויכול למחות משום היזק דאיה ואי לא מיתה יש לו חזקה: ואי למעלה מד' אמות קאי. דליכא היזק דאיה אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות האי הואיל דלא מזיק ליה הלכך אין לו חזקה מפני שאין יכול למחות לכך שתק אבל לא מחיל: ור' אילעא אמר אפי' למעלה מד' אמות אית לו חזקה. דלכך שתיק דלא מזיק ליה. ויכול למחות ולעכב לו מתי שירצה: בכופין על מדת סדום. דבר שאין מזיק לזולתו על לחבירו כגון חלון למעלה מד' אמות דר' זירא סבר כופין שלא יעכב ולהכי קאמר שאין יכול למחות ור' אילעא סבר יכול למחות קסבר דאין כופין: דכולי עלמא. ואפ"י ר' אילעא אמר דכופין: אי הכי אמאי אמר דיכול למחות. דאמר ליה זימנין דמותבת מידי תותך עד דקיימת לתרי חלון וחזית מינאי ותסתכל כלום מה שבחצירי: ההוא דאתא לקמיה דר' אמי. שהיה לו חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות: כר' אילעא. דאין לו חזקה ויכול למחות: אמר שמואל ולאורה אפי' כל שהוא הרי זו חזקה. כלומר אם פתח חלון בחצר חבירו למעלה מד' אמות לצורך אורה בפני חבירו ולא מיחה אפי' כל שהוא שאין ראש אדם נכנס בו ואע"פ שאין לו מלבן הויא חזקה ואין יכול בעל חצר לסותמה ולא להאפיל עליו: **פיסקא** הזיז עד טפח. שאם יש לו לאדם זיז יוצא מכותלו לחצר חבירו עד טפח יש

מסורת הש"ס

ג) [מזלו שיילוהו. יעב"ן], ה) [מכות כב:, ג) [לעיל יב: ומ"ץ] לקמן קמא., ד) [שבועות נט], ה) [נ"ל מתרוצים],

תורה אור השלם

1 וְאִם יִתְקְפוֹ הָאֶחָד הַשְּׁנַיִם יַעֲמְדוּ נֶגְדּוֹ וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק: קהלת ד יב

הגהות הב"ח

(א) רש"ם ד"ה למימרא כו' דלא משני כל כך לפי' אי הוי:

מוסף רש"י

מדת סדום. זה נהנה וזה לא מסר (לעיל יב:) לא היו עושין עוסה (כתובות קב:) שלי שלי (ערובין מט.). כדמתנן (פרה פ"ג מ"י) האומר שלי שלי שלך שלך זו מדה גיועים ויש אומרים זו מדת סדום (לקמן קסח.).

מוסף תוספות

א. שאמר ר' אשעיא דבר ואתו ושאלו לר' ביסא, לכך קרי עלייהו החוט המשולש לא במהרה ינתק לעולם כדאמרינן בעלמא (ב"מ פה.). כיון שאדם לומר הוא ובנו ובן בנו מכאן ואילך תורה חזרת על אכסניא שלה ודריש מדאני זאת בריתי וגו'. תוס' כתובות סב: ב. שאע"פ שהחלון צר כיון שהוא למטה מד' אמות הרי הוא רואה בחצר חבירו דרך הליכתו בבית בלא הכנסת ראשו בחלון וכו' ומתני' דקאמר בחלון המצרי שאין לו חזקה, בחלון שהוא למעלה מד"א, ולצורי [או לאורה] יש לו חזקה אע"פ שהיא למעלה מד"א ואין שם היזק ראיה, דאיבעי ליה למחויי כדי שלא יצריכנו להרחיק ד"א אם יבא לבנות כנגדו, אבל בחלון המצרי כיון דלא קבוע מימר אמר כשארצה לבנות כנגדו יסתום חלונו שלא פתחו על דעת קבועות. רבינו יונה. ג. שלא שהה בזיז ולא ישתמש בו. שם. ד. אבל בפחות מטפח אין דרך להשתמש בו בדברים כבדים. שם. ה. ואפי' לרב יהודה (נט:) דלית ליה בי' היזק ראיה מ"ט דאמר מהדרנא אפי' ותלינא וכו', ה"מ בזיז פחות מטפח וכו' אבל כשהוא רחב וכו' מסדרין עליו כלים ולא מצי למיעבד באהדורי אפי. לח"ש. ו. כדי שלא יחזיק זה ויעכב עליו מלבנות תחתיו ולהגביה למעלה מן הזיז וכו'. עוד נ"ל שיכול בעל החצר למחות משום היזק ראיה. רבינו יונה. ז. עיין בריטיו יונה הטעם למין יכול למחות.

רבינו גרשום

המזחילה. היינו צנור גדול שמונח כנגד כל הבית אם מקלחת מים לחצר חבירו יש לו חזקה לפי שהיא גדולה: בשלמא להני תרי לישני קמאי שפיר. דלמרוב אין לו חזקה מרוח אחת ושאם היה ארוך מקצרו משא"כ במזחילה שיש לה חזקה: אלא למ"ד שאם בא לבנות תחתיו. של מרוב: מאי נפקא ליה מינה. לבעל המזחילה